

Тема: Узагальнення вивченого про частини основи, спільнокореневі слова, корінь слова.

Мета: узагальнити знання учнів про корінь слова; закріпити вміння визначати у слові корінь; вчити робити висновки; вдосконалювати орфографічні навички; розвивати в учнів мовне чуття, асоціативну пам'ять; виховувати інтерес до навчальних ігор.

Обладнання: мультимедійний супровід до уроку, картки для роботи в групах, роздатковий матеріал, карта подорожі, вислів – девіз до уроку, пісня – фізкультхвилинка.

I. Організація класу

До рідної мови, до рідного слова

слайд 2

Ми повертаємось знову і знову.

Щоб краще все знати, щоб нове пізнати,

Розпочинаємо ми працювати.

II. Актуалізація опорних знань.

У кожного з вас є картка зі словом. Знайдіть стіл, на якому лежить слово – «родич» вашого слова. Об'єднайтеся в групи.

- Отже, ми утворили 4 команди: «Вода», «Сніг», «Хмара», «Дощ».

- Як одним словом можна назвати ці слова? (Явища природи)

Сьогодні у нас з вами буде незвичайний урок, урок – подорож. Але перш ніж почати подорожувати ми повинні виконати такі завдання.

1.Вправа «Дешифрувальник»

слайд 3

- На моніторі зашифроване ще одне слово. Прочитавши його, дізнаєтеся яке ще явище природи було зашифроване.

РЕВІТЕЦЬ (вітерець)

- Відшукайте правильну звукову модель до слова.

- Доберіть синоніми до слова вітерець.

Буревій – дуже сильний вітер, ураган.

Вихор – сильний круговий рух вітру, стрімкий поривчастий вітер.

Віхола – сильний, змішаного напрямку вітер зі снігом.

- Доберіть спільнокореневі, визначте корінь.

(Вітер, вітрильник, вітрище, вітрище, тощо)

- Давайте складемо речення з цим словом. (діти складають речення, а потім найкраще з них записують в зошити).

Повіває легенький вітерець.

2.Каліграфічна хвилинка. слайд 4

Хмароньки – хмаринки,

хімерні, волохаті, вмостились на хвилинку

у хлопчика на хаті.

х ох ах хатинка

– Які споріднені слова є в цій скоромовці? Доберіть ще слова-родичі.

3.Гра „Питайлик”.

Кидати слова на вітер.

- Що означає цей вислів?
(Говорити необдуманно, не відповідати за свої вчинки)

4.«Мозковий штурм».

- Так от ви зараз добре подумайте і скажіть з яких частин складається слово? □ ____
- Що таке закінчення?
- Що таке основа?
- З яких частин складається основа?
- Що таке корінь?
- Як називаються слова, в яких спільний корінь?

ІІІ. Мотивація навчальної діяльності .Оголошення теми і завдання уроку.

1.- Сьогодні ми помандруємо океаном знань. Тему нашої подорожі ви дізнаєтеся, коли відгадаєте загадки.

1.Я у кожній деревинці,
Квітці, кущику, травиці.
В класі ж на уроці мови
Ти побачиш мене в слові. (корінь)

2.А я хлопчик – молодець.
В слові зовсім не кінець.
Перед коренем стою
І слова нові творю. (префікс)

3.Хоч за коренем позаду,
В мене теж значна посада!
Я без зайвої розмови
Здатний геть змінити слово! (Суфікс)

4.У слові я – наприкінці,
Як той мізинчик на руці,
А в реченні слова зв'яжу,
Бо я там зв'язковим служу.(закінчення)

- Як можна по іншому назвати ці слова? (будовою слова).

2. На уроці ми з вами закріпимо всі знання про будову слова, спільнокореневі слова.

Вправа «Мікрофон»

- Отже, на вашу думку, що ми будемо робити на уроці?
- Що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?
- Подумайте і скажіть, яким має бути наш урок? (веселим, цікавим, навчальним, продуктивним, світлим, проблемним).
- А ви на уроці якими повинні бути? (дисциплінованими, уважними, зібраними, активними, вправними, наполегливими).

3. Стратегія «Кубування» слайд 5

Завітав сьогодні в клас

На урок знову до нас

Кубик, діти, не простий,

Кубик, діти, чарівний.

Він доріжку прокладає,

Знання ваші перевіряє.

(Запитання : що таке корінь? Що таке основа? Закінчення? Спільнокореневі слова?)

А зараз давайте складемо девіз нашого уроку.

(Складання девізу уроку)

Розгадайте зашифровку і прочитайте девіз уроку. слайд 6

чайтеВив вумо укнськураї –
голосуДзвінко, жнуні, рівнуча,
краснуПре, луми і дочуву,
кЯ инсьматерку нюпіс лисковуко.

Вивчайте мову українську-
Дзвінкогоголосу,ніжну,чарівну,
Прекрасну, милу, і чудову,
Як материнську пісню колискову.

слайд 7

- Для того, щоб здійснити подорож океаном знань, ви на початку уроку об'єдналися в 4 групи. Ці групи і будуть командами чотирьох кораблів. Команда «Вода», «Сніг», «Хмара», «Дощ».

- Тож нехай вітерець радісно несе ваші кораблі на вітрилах знань!

Та спершу, ніж вирушити, давайте пригадаємо правила роботи в групі.

- **Уважно слухай того, хто говорить слайд 8**
- **Не критикуй! Не принижуй!**
- **Право промовчати**
- **Взаємна повага**
- **Дотримування визначеного часу**

- Якщо команда дружно візьметься за руки і підійме їх вгору – це означатиме, що команда готова відповідати.

- Тож, попутного вам вітру!

слайд 9

IV. Робота над темою уроку

На дошці карта подорожі.

Перша зупинка – острів «Міркувань» слайд 10

- Кожен екіпаж отримує картку із завданням.

Завдання. Підкресліть зайве слово.

- ✓ Мак, маківка, макарони, мачинка, маковий.
- ✓ Хвиля, хвилястий, хвилинка, хвилька.
- ✓ Бережливий, бережок, обережний, бережливість.
- ✓ Мило, мильниця, милитися, милуватися, мильний.

Звіт команд

Висновок. Корені звучать однаково, та значення мають різні, тому це не спільнокореневі слова.

- Подорож продовжується.

Друга зупинка – острів «Скоромовок» слайд 11

1.Гра «Спіймай спільнокореневі слова» (робота в зошитах).

Завдання. Випишіть із скоромовки споріднені слова і визначте корінь.

- ✓ Шишки шишкар розбиває, швидко їжу здобуває.
- ✓ Зима, зимонька, зима, запорошена земля.

- ✓ Дим димить із димаря, вкрилась димом вся земля.
- ✓ Біля озера щодня бавить жаба жабеня, обіймає лапкою, називає жабкою.

Звіт команд

Висновок. У корені закладено основне значення слова. Слова, які мають однакову спільну частину, називаються спорідненими.

Наступна зупинка – острів «Загадок» (робота в зошитах) слайд 12

- Відгадайте загадку. До слова – відгадки доберіть спільнокореневі слова, запишіть, виділіть корінь.

- ✓ Під дубочком народився, парасолькою накрився!
Може б, з лісу пострибав, якби другу ногу мав.
(Гриб – грибок, грибочок, грибниця, грибний.)
- ✓ Я веселенький звірок,
Плиг з ялинки на дубок.
Не стрибаю, а літаю –
Хвіст мені допомагає.
(Білка – білочка, білчєня)
- ✓ Без сокири, без пили,
А будує він мости.
(Мороз – морозець, морозити, заморозити, морозний).
- ✓ Взимку метелиться, падає, стелиться,
Вітром підніметься, закаруселиться.
(Сніг – сніжок, сніжинка, сніговик, снігуронька).

Звіт команд.

Висновок. Корінь – це спільна частина споріднених слів.

-Наступна зупинка – острів «Спортивний» (фізкультхвилинка) слайд 13

На цьому острові жителі люблять і поважають спорт. Вони систематично роблять зарядку, різні вправи та танцюють. Давайте разом з ними відпочинемо.

(Фізкультхвилинка)

Наступна зупинка острів «Сходинок» слайд 14

Завдання. У вільні клітинки «сходинок» впишіть букви так, щоб вийшло спільнокореневе слово або форма слова.

л	і	с	

с	а	д	

д	у	б	

г	р	и	б	

Звіт команд.

Варіанти «сходинок»:

Ліс – ліси, лісок, лісник, лісовик, лісничий.

Сад – сади, садок, садити, садочок, садівник.

Дуб – дуби, дубок, дубина, дубовий, дублений.

Гриб – гриби, грибок, грибний, грибниця, грибовище.

Висновок. У корені закладене основне значення слова.

-Наступна зупинка – острів «Редактор» (робота в зошитах).

Завдання. Відредагуйте речення, запишіть його, підкресліть головні члени .

- ✓ Сірий зайченя вискочило на лісовий галявина.
- ✓ Рудий білка стрибає по гілка високий ялинки.
- ✓ На високий сосна стукотить працьовита дятел.
- ✓ Сильна вітер розгойдує голий віти дерево.

Звіт команд.

- Які члени речення називаються головними?
- Що називається підметом?
- Що називається присудком?

V. Підсумок уроку. Рефлексія (складання Сенкана).

- Давайте спробуємо скласти Сенкан за поданою формою:

1. Слово – іменник .
2. 2 прикметники.
3. 3 дієслова, що вказують на дію, пов'язану із словом.
4. Складаємо речення. **Слайд 17**

Наприклад, 1.Зайчик.

- 2.Сірий , пологливий
3. Бігає, стрибає
- 4.Сіренький зайчик живе у лісі.
5. Тварина.

- Сьогодні всі дуже активно працювали на уроці.

Рефлексія (інтерв'ю).

- Давайте підведемо підсумок уроку.
- Яку тему вивчали?
- Що називається коренем?
- Які слова називаються спільнокореневими?
- Що закладено в корені слова?
- Чи завжди можна вважати слова спорідненими, якщо корені слів звучать однаково?
- Як визначити корінь у слові?

Оцінювання учнів **Слайд 18**

- Які ваші враження від подорожі?
- На якому острові вам найбільше сподобалося працювати? Чому?
- Завдяки чому нам вдалося виконати всі завдання?

- Чи потрібні знання, отримані на уроці, у повсякденному житті?

Резерв

6. Гра „Відгадай слово”.

Матеріал:

- Слово відповідає на питання що? Спільнокореневе до нього слово – вишневий (вишня).
- Слово відповідає на питання хто? Спільнокореневе до нього слово – комбайн (комбайнер).
- Слово відповідає на питання яка? Спільнокореневе до нього слово – зелена (зелененька).
- Слово відповідає на питання що зробив? Спільнокореневе до нього слово – малює (намалював).